

Op de BÜHNE

Hoe versterken we onze Rotterdamse wijk- en dorpsraden?

Cherida Muller | Lot Mertens | Sprint Wijk aan Zet | November 2023

Wijk- en dorpsraden in Rotterdam

Op 20 april 2022 zijn in Rotterdam 39 wijk- en dorpsraden geïnstalleerd. 291 democratisch verkozen wijk- en dorpsraadsleden komen op voor hun wijk en vragen aandacht voor zaken die bewoners, organisaties en ondernemers in hun omgeving belangrijk vinden.

De wijk- of dorpsraad is het orgaan waarbij alles in de wijk samenkomt. Ze zorgt daarmee voor verbinding van Rotterdammers naar het stadsbestuur en de gemeente. Dat is belangrijk. Want veel Rotterdammers hebben het idee dat zij niet voldoende kunnen mee doen of mee beslissen en verliezen steeds meer hun vertrouwen in de overheid. Met Wijk aan Zet willen we daar verandering in brengen.

Het belang van versterking

Waar het sommige wijk- of dorpsraden goed af lijkt te gaan, hebben andere wijk- of dorpsraden meer moeite met opstarten of zijn ze ontevreden over hoe het op dit moment gaat.

In opdracht van de directeur Wijken is een sprint gemaakt (september - november) langs een aantal wijk- en dorpsraden om te achterhalen wanneer een wijk- of dorpsraad goed kan functioneren. Daarvoor zochten we succesvolle praktijkvoorbeelden en probeerde we de onmisbare elementen hierin te ontrafelen. Op basis van al die inzichten bieden we handvatten om de juiste beslissingen te maken, en daarmee de Rotterdamse wijk- en dorpsraden te versterken.

Hoe hebben we dit aangepakt?

We doken in cijfers en rapporten. We observeerden. En, we gingen vooral in gesprek. Zowel met wijk- en dorpsraadsleden als met bewoners, ambtenaren, experts, onderzoekers, bestuurders, en gemeenteraadsleden.

We presenteren de beelden die we hebben opgedaan tijdens onze reis. Met de goede voorbeelden kunnen we anderen inspireren, en waardevolle lessen trekken. Ook vind je in dit stuk onze algemene waarnemingen en gaan we nader in op een aantal wijken om goede voorbeelden uit de praktijk en de achterliggende mechanismen te laten zien.

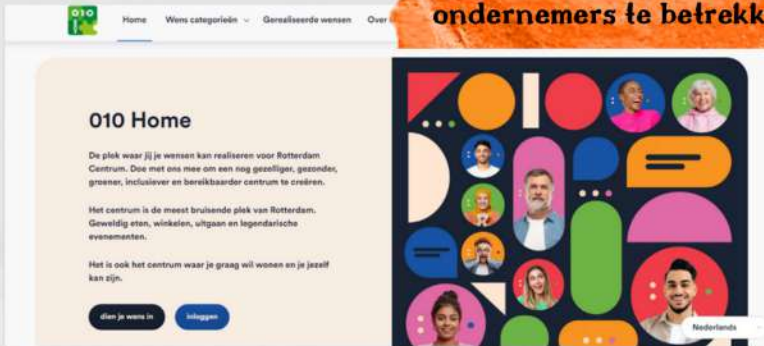
We eindigen onze reis met aanbevelingen ter verbetering. Deze maken we zo concreet mogelijk en vertalen we in actiepunten om zo vlot als het kan de wijk- en dorpsraden te versterken zonder het bestuursmodel op de schop te gooien.

Welke goede praktijken zijn we zoal tegen gekomen?

hulde!

Een wijkraad die een eigen platform creëert om bewoners en ondernemers te betrekken.

Een wijkraad die empathisch reageert naar bewoners die hun zorgen over ontwikkelingen in de wijk delen.

Een wijkraad die haar wijkwethouder betrekt en zorgt voor exposure.

Een wijkraad die leden van de gemeenteraad beïnvloedt en op de hoogte brengt van lokale belangen.

Een wijkraad die oog heeft voor welke onderwerpen er spelen in de wijk en hiermee aan de slag gaat.

Een wijkraad die actief oor te luister legt en benaderbaar is op straat.

Een wijkraad die een thema avond organiseert en daarbij veel bewoners weet te trekken.

Jonge wijkraadsleden zetten zich samen in om belangrijke thema's voor jongeren in heel in Rotterdam in te vullen.

Een wijkraad die bewoners uit nodigt voor een ontbijt waar deelnemers niet alleen met elkaar eten maar ook vertellen wat ze belangrijk vinden en waar de wijkraad aandacht aan moet schenken.

Een wijkraad die zich goed laat informeren over aanstaande ontwikkelingen in de wijk.

Een wijkraad die een kwartetspel maakt voor bewoners, organisaties en ondernemers om beter te begrijpen wat de wijkraad doet en wat er in het wijkakkoord staat.

Een wijkraad die een ongevraagd advies stuurt naar de wethouder met daarin tips en ervaringen over hoe een bepaald plan voor de wijk wel of niet kan werken.

**Een strategie club van
wijkraadsleden die hun krachten
bundelen over wijkraadzaken en de
directeur vertellen wat zij nodig
hebben.**

**Een wijkraad die zichzelf voorstelt aan
de wijk en hun wijkakkoord in zoveel
mogelijk brievenbussen in de wijk stopt.**

**Een wijkraad die zich bindt aan
een bestuurder en afspraken weet
te maken.**

Een wijkraad die een wijkhub overneemt voor een bewonersavond.

Een wijkraad met eigen herkenbare kleding.

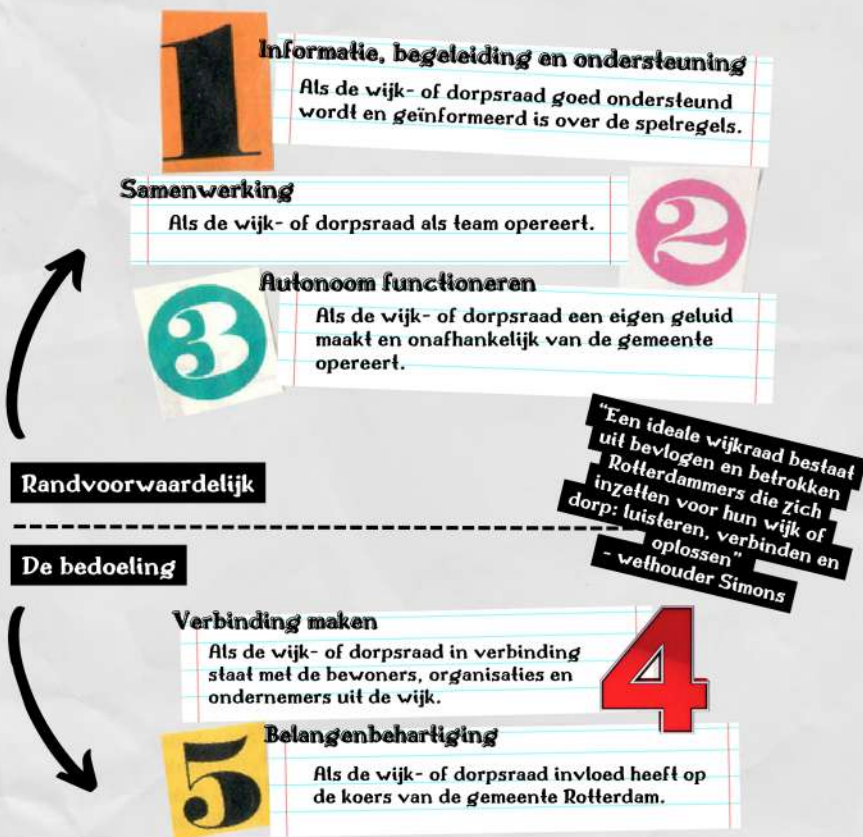

Een wijkraad die communiceert op eigen wijze en via eigen kanalen.

Wanneer kan een wijk- of dorpsraad effectief functioneren?

Door te reizen langs de wijk- en dorpsraden zien we mooie voorbeelden vanuit de praktijk. Ze kunnen andere wijk- en dorpsraden inspireren. Maar om de wijk- en dorpsraden te versterken, is meer nodig. Op basis van gesprekken en scherp onderzoek kunnen de factoren die bijdragen aan het effectief functioneren van een wijk- of dorpsraad in vijf thema's worden beschreven. Ofwel, wat maakt het dat een wijkraad lekker draait:

Het volgende gedeelte laat zien hoe we van specifieke een wijk- of dorpsraad kunnen leren door hun goede praktijkvoorbeelden op de bovenstaande thema's uit te diepen.

Wat kunnen we leren van:

VREEWIJK

1 Informatie, begeleiding en ondersteuning

Als de wijk- of dorpsraad goed ondersteund wordt en geïnformeerd is over de spelregels.

Wanneer ben je goed geïnformeerd, en wordt je voldoende begeleid en ondersteund?

De wijkraad van Vreewijk houdt korte lijntjes met de wijkmanager, wijknetwerker en de wijkraadcoördinator. Met elkaar hebben ze duidelijke afspraken gemaakt over de rollen en taken zodat ze elkaar kunnen versterken. Hierover blijven ze het gesprek regelmatig voeren.

Het wijkakkoord is de rode draad voor de inspanningen van de wijkraad. Het wijkakkoord is kort en bondig beschreven in één pagina. De vijf opgaven zijn verdeeld over de wijkraadsleden. Elk jaar komen de opgaven tweemaal groots terug tijdens de wijkraadsvergadering. Hierbij worden ook alle betrokkenen uitgenodigd.

In de tussentijd zijn de wijkraadsleden druk bezig met het vorm geven en uitvoeren van hun eigen opgaven. Dit doen zij in nauwe samenwerking met collega's van de gemeentelijke organisatie, zoals het wijkMT maar ook zogenaamde agendaleden en andere collega's van inhoudelijke clusters.

De wijkraadsleden van Vreewijk weten de weg naar de gemeenteraad en spreken in tijdens een belangrijk moment: de begroting.

Succesfactoren:

- Kundige en proactieve voorzitter die integer is, kennis heeft van het politieke speelveld, op individueel en collectief niveau de andere wijkraadsleden helpt.
- Vertrouwensband tussen de wijkraadsleden, waarbij de wijkraadcoördinator een coachende en verbindende rol heeft.
- Soepel samenspel tussen de voorzitter, wijkmanager en wijkraadcoördinator en een afgestemde duidelijke structuur tussen alle betrokkenen zodat iedereen weet wat er verwacht wordt.
- Goede relatie met collega ambtenaren vanuit de inhoudelijke clusters die enthousiasme en energie hebben om de plannen van de wijkraad uit te voeren.
- Een wijkraadcoördinator die past bij de wijkraad. In Vreewijk zien we iemand die wordt beschreven als: steunpilaar, ondersteuner, procesbewaker, inspirator, troubleshooter, coach die op alle vlakken helpt om team-effort te creëren.
- Een wijkmanager als strategisch adviseur en sparringpartner die inspeelt op de behoefte van de wijkraad en als waakhond toezicht houdt op de antwoorden vanuit de gemeentelijke organisatie.
- Uitbreiding van het WijkMT met agenda-leden: collega's met kennis van de wijk en de wil om de wijk te verbeteren en de wijkraad sterker te ondersteunen.

De schaduwzijde:

Een bewoner beschrijft de wijkraad als tandeloze tijger. Ondanks de goede ondersteuning, informatievoorziening en begeleiding aan de wijkraad in Vreewijk door met name de gebiedsorganisatie en de inspanning van de wijkraadsleden, lukt het de wijkraad niet voldoende om veranderingen te realiseren. "Als je wilt dat wijken aan zet zijn, zorg dan voor goede ondersteuning en informatievoorziening", spreekt de voorzitter tijdens zijn inspraakmoment bij een commissie vergadering van de raad.

De handreiking voor de wijk- en dorpsraden is een dik en ingewikkeld boekwerk. De ICT-ondersteuning aan wijkraadsleden is ontoereikend. Er zijn teveel verschillende systemen waar de wijkraad en de wijkraadcoördinator gebruik van moeten maken.

Wijk- en dorpsraden hebben passende hulp en begeleiding, duidelijke informatie en passende ondersteuning nodig.

Wat kunnen we leren van:

SCHIE BROEK

Samenwerking

Als de wijk- of dorpsraad als team opereert.

Goed met elkaar kunnen samenwerken, wat is daar voor nodig?

De wijkraad van Schiebroek opereert als een echt team. Ze zijn een mix van jong en oud, maar ook van ervaring en frisse wind. Ze vullen elkaar aan en delen het enthousiasme om samen veel te willen bereiken voor de wijk.

Tijdens thema bijeenkomsten nodigen de wijkraadsleden van Schiebroek bewoners uit om een open gesprek over een bepaald onderwerp te voeren. Ze geven gezamenlijk invulling aan het programma en kiezen samen de werkvormen. Hierbij verdelen ze de taken en rollen naar hun eigen kwaliteiten. Ze helpen elkaar waar nodig.

De wijkraad is in staat om met elkaar de schouders eronder om te zetten en proberen samen nieuwe dingen uit waarbij het verbeteren van de leefomgeving van Schiebroekenaren centraal staat. Ze hebben oog voor de verschillen in de wijk.

Succesfactoren:

- Individuele wijkraadsleden die stuk voor stuk intrinsiek gemotiveerd zijn om zoveel mogelijk te bereiken voor hun wijk Schiebroek.
- Wijkraadsleden die vertrouwen hebben in elkaar en hun team.
- Een sterk team gevoel niet alleen tussen de wijkraadsleden, maar ook met het gebiedsteam: de wijkraadcoördinator, wijkmanager en de wijknetwerker.
- Een wijkraadcoördinator die vanaf de start heeft meegewerkt aan een soepele samenwerking binnen de wijkraad en hen stimuleert om samen zaken te ondernemen.
- Samenwerking zoeken met andere wijkraden om belangrijke opgaven te agenderen of te beïnvloeden.
- Behalen van successen in de startfase die de wijkraad hebben gesterkt om op andere thema's ook samen aan de slag te gaan.
- Stabiliteit in inzet en betrokkenheid van de wijkraadcoördinator en de wijkmanager.
- Verdelen dossiers op basis van hun interesse, beschikbaarheid en kwaliteiten.
- De wijkraad bestaat uit een mix van (a)politieke personen met verschillende mate van ervaring en achtergronden en komen uit diverse buurten in Schiebroek. Daarmee vormt de wijkraad een afspiegeling van de wijk.

De schaduwzijde:

Met elkaar door één deur kunnen is een belangrijke randvoorwaarde. Een krachtig collectief zijn zorgt ervoor dat je serieus wordt genomen en dingen voor elkaar kunt krijgen als wijkraad. Als de samenstelling van de wijkraad gemixt is, op wat voor gebied dan ook, komt dit vaak ten goede van de kwaliteiten, creativiteit en functioneren van de wijkraad. Tegelijkertijd is het ingewikkeld om met die verschillen om te gaan. Vooral als er dominante wijk- of dorpsraden plaats hebben in de wijk- of dorpsraad.

Jammer genoeg zijn er wijk- en dorpsraden die niet goed kunnen samen werken, zoals we zien in Schiebroek. Dat schaadt het vertrouwen van bewoners, organisaties en ondernemers. Voor de wijkraadcoördinator is het soms lastig om te interveniëren. Het is onduidelijk welke grenzen er zijn om dat te doen en welke middelen gebruikt kunnen worden.

Wijk- en dorpsraden moeten gemotiveerd worden om te investeren in het team dat zij vormen. Zij moeten dit zelf ook willen.

Wat kunnen we leren van:

de IJSHAVEN SCHIEmond

Autonoom functioneren

Als de wijk- of dorpsraad een eigen geluid maakt en onafhankelijk van de gemeente opereert.

Op welke manier kun je je onafhankelijk positioneren, en tegelijkertijd wel goed samenwerken met de gemeente?

De wijkraad Delfshaven-Schiemondd heeft ervoor gekozen om de taken te verdelen en gaat per onderwerp proactief aan de slag met betrokken ambtenaren van de gemeente Rotterdam.

De wijkraad heeft zelfstandig naar behoefte van de wijk invulling gegeven aan een wijkvisie en het maken van een wijkakkoord.

Na afkeuring van twee acties uit de jaaractieplannen vraagt de wijkraad om opheldering. Reactie blijft uit. De wijkraad zette instrumenten in om toch bestuurlijke verantwoording te krijgen en benodigde afspraken te maken.

Succesfactoren:

- Een proactieve wijkraad die zowel collectief als individueel eigen initiatieven aandraagt.
- Strategische wijkmanager die open-minded is naar de plannen van de wijkraad, op een creatieve manier meedenkt over hoe zij hun doelen kunnen bereiken, en samenwerking met andere ambtenaren van de gemeente voedt.
- Een proactieve wijkraadcoördinator die (on-)gevraagd faciliteert en ondersteunt.
- Kennis hebben van het politiek-bestuurlijke speelveld en hier lijntjes mee sluiten.
- Wijkraad die eigen invulling geeft aan het wijkakkoord en de jaaractieplannen.
- Goed contact met een wijkMT dat wilt meewerken aan de opgaven in de wijk en ruimte geeft aan de wijkraad.
- Een bepaalde mate van activisme en lef om ondanks onbevredigende antwoorden, toch door te vragen om problemen voor de wijk op te lossen.
- Betrekken van (wijk-)wethouder bij belangrijke thema's die spelen in de wijk.
- Collega's van de gebiedsorganisatie die van tevoren de bezoeken van de wethouder met de bestuursadviseur afstemmen.

De schaduwzijde:

Als wijkraad blijf je afhankelijk van de stakeholders om de wijkraad heen terwijl een wijk- of dorpsraad ondanks de inzet en kunde van betrokkenen, een sterk front moet kunnen zijn om de belangen van de wijk juist te vertegenwoordigen.

Zonder wijkmanager die zichzelf autonoom en toch meewerkend weet op te stellen tegenover de rest van de gemeentelijke organisatie, is het voor de wijk- of dorpsraad onmogelijk om onafhankelijk te functioneren. Ook de manier van samenwerken met de collega's van de clusters en/of het wijkMT kan een wijk- of dorpsraad maken of breken. Dat gaat niet overal zo goed als Delfshaven-Schiemond.

Wijk- en dorpsraden hebben een flexibele en adaptieve organisatie nodig die wijkwerken binnen het systeem toelaat. Daarvoor zullen we meer moeten investeren in de onafhankelijke positie van de wijkraad en tegelijkertijd de samenwerking met de gemeente blijven aanmoedigen.

Wat kunnen we leren van:

ZEVENKAMP

Verbinding maken

Als de wijk- of dorpsraad in verbinding staat met de bewoners, organisaties en ondernemers uit de wijk.

4

In verbinding staan met de wijk of dorp, hoe doe je dat?

De wijkraad van Zevenkamp heeft een mix aan verschillende kanalen gebruikt om op te halen wat er speelt tijdens het maken van het wijkakkoord. Niet alleen de lokale krant de Zevenkrant en social media worden ingezet, maar ook meerdere vormen van enquêtes werden uitgedeeld, en bewonersavonden georganiseerd.

De wijkraadsleden zijn er ook niet vies van om de straat op te gaan. Ze kiezen verschillende plekken uit waar Zevenkampers samenkomen en zijn zelfs langs de deuren gegaan om bewoners te spreken.

Ze stellen de bewoners en ondernemers centraal en willen dat mensen de wijkraad kennen. Daarom organiseren ze graag leuke activiteiten zoals een kerstfeest, eetavond en delen ze "de Duim" uit om vrijwilligers in het zonnetje te zetten. Op deze manier kunnen ze op een toegankelijke manier verbindingen leggen.

Het wijkakkoord van Zevenkamp is gemaakt in samenwerking met bewoners, ondernemers en organisaties die actief zijn in de wijk. Het is voor de wijkraad de drijvende kracht en het uitgangspunt voor acties die ze ondernemen. Als er iets uit het wijkakkoord gerealiseerd wordt, vieren ze dat succes graag met de wijk. De herinrichting van het Ambachtsland is hier een mooi voorbeeld van.

Wat kunnen we leren van:

HOOGVLIET

Verbinding maken

Als de wijk- of dorpsraad in verbinding staat met de bewoners, organisaties en ondernemers uit de wijk.

4

Welke wegen kun je bewandelen om specifieke doelgroepen te benaderen?

De wijkraadsleden stonden tijdens het jaarlijkse Participatieparade festival met een eigen tent om input op te halen en interactief het gesprek aan te gaan met de bewoners van Hoogvliet.

De wijkraad Hoogvliet zet bijzondere bewoners regelmatig in het zonnetje en gaat actief langs bij verschillende partijen. Ook geven ze organisaties en vrijwilligers die zich inzetten voor de wijk een podium.

De wijkraad verdeelt thema's over de wijkraadsleden. Voor het thema Jeugd organiseerde één van de wijkraadsleden als verbinder met andere actieve organisaties en partijen een pitch-avond waarbij 12 jongeren zelf een activiteit voor jongeren in Hoogvliet mochten bedenken en helpen uitvoeren.

Wat kunnen we leren van:

pernis

Verbinding maken

Als de wijk- of dorpsraad in verbinding staat met de bewoners, organisaties en ondernemers uit de wijk.

4

Op welke manieren kun je de bewoners, organisaties en ondernemers van de wijk of het dorp betrekken?

De wijkraad Pernis nodigt voorafgaand aan de vergadering gasten uit om in informele sfeer een hapje te eten. Ze geven bijzondere bewoners en organisaties af en toe bloemetje of aandenken en gaan actief naar verschillende plekken in het dorp om praatjes te maken met bewoners.

Ze streamen hun vergaderingen altijd live uit via sociale media kanalen en ze maken gebruik van de lokale krant "het Pernissertje" om de Rotterdammers in Pernis te bereiken.

Ook maken ze in Pernis gebruik van participatie platformen waarbij actieve organisaties, verenigingen en bewoners regelmatig bij elkaar komen om met bepaalde thema's aan de slag te gaan.

Succesfactoren:

- Verbinding maken via gezelligheid en laagdrempelige activiteiten.
- Wijkraadsleden die een groot en divers eigen netwerk hebben, gebruik maken van de bestaande sociale structuren en deze samenbrengen in de wijkraad.
- Eigenwijsheid van de wijkraad om op onconventionele manieren de bewoners, organisaties en ondernemers in de wijk te bereiken.
- Het behalen van een succes op een concrete en breed spelende casus werkt als katalysator om het vertrouwen in, en binding met de wijkraad, te vergroten.
- Een representatieve wijkraad die de gehele wijk vertegenwoordigt.
- Proactieve ondersteuning van een bevlogen wijkraadcoördinator die ook investeert in de 1-op-1 relatie met wijkraadsleden om de onderlinge verhoudingen goed te houden en luistert naar de behoefte van de wijkraad.
- Een duidelijk afgebakend grond gebied waarbij bewoners, organisaties en ondernemers goed weten: dit is mijn wijk of dorp.
- Een wijkmanager en wijknetwerker die de wijkraad helpen en betrokken zijn bij het leggen en onderhouden van contacten in de wijk of het dorp.
- De wijkraad is zichtbaar door gebruik van eigen en/of lokale communicatie kanalen en herkenbare kleding en/of logo's.
- Wijkraadsleden tonen initiatief, en investeren energie en tijd in hun taak als wijk- of dorpsraadslid.

De schaduwzijde:

Het gebrek aan opvolging en stroperigheid vanuit de gemeente, veel wisselingen binnen het ambtelijk apparaat en de overload aan ingewikkelde stukken en uniforme formats die niet te vertalen zijn naar de wijk remmen de participatie.

Er is vaak weinig tijd voor een wijk- of dorpsraad om echt team te worden en te connecten met de wijk. De meeste tijd gaat naar invulling geven aan jaaractieplannen, het snappen van rapportages, uitvragen vanuit het ambtelijk apparaat en reguliere vergaderingen. Ook zijn wijk- en dorpsraadsleden op zoek naar communicatiekanalen waarbij wijkraden met elkaar en met bewoners, organisaties en ondernemers in contact kunnen staan.

Wijk- en dorpsraden hebben commitment nodig vanuit de gemeentelijke organisatie en moeten gefaciliteerd worden om hun eigen taal te spreken die past bij de wijk of het dorp. Creeëren met de wijk kan op verschillende manieren.

Wat kunnen we leren van:

CARNISSE

ZUIDPLEIN

ZUIDER PARK

Belangenbehartiging

5

Als de wijk- of dorpsraad invloed heeft op de koers van de gemeente Rotterdam.

Succesfactoren:

- Wijkraad weet zichzelf en de wijk te mobiliseren en kent de weg naar het stadhuis op de Coolsingel.
- Er wordt op verschillende manieren een hard geluid gemaakt.
- De wijkraad laat zichzelf niet makkelijk passeren.
- Brieven en ongevraagde adviezen sturen.
- Inspreken bij commissie- en raadsvergaderingen.
- Als wijkraad zelf bestuurders en ambtenaren uitnodigen in de wijk.
- Er wordt gezorgd voor politieke en bestuurlijke lijntjes.
- Wijkraadsleden zijn goed geïnformeerd en inhoudelijk op de hoogte. Daardoor kennen ze spelende dossiers van a tot z.
- Kritische vragen stellen.
- Steun krijgen van mede-wijkraadsleden, de wijkmanager en de wijkraadcoördinator die de processen zo goed mogelijk stroomlijnt.

De schaduwzijde:

"Je doet mij tekort om dit een goed voorbeeld te noemen", geeft een wijkraadslid vol ongenoegen aan. Het kost de wijkraad 1,5 jaar tijd, moeite en energie om een tijdelijke oplossing te realiseren die ook effect heeft op andere gebieden waar niet transparant over wordt gecommuniceerd. Dat werkt demotiverend voor de wijkraadsleden in Carnisse-Zuidplein-Zuiderpark.

Wijk- en dorpsraden moeten aan de voorkant worden betrokken en de gemeentelijke organisatie moet transparant zijn over de manier waarop en waarom beslissingen worden genomen.

Algemene waarnemingen

Tijdens de reis langs een aantal van onze wijk- en dorpsraden deden we een aantal observaties. In het volgende gedeelte zetten we de belangrijkste daarvan op een rijtje.

Wijk- en dorpsraden zijn in de meeste gevallen ontwikkeld tot een stevig team. Er zijn redelijk veel wisselingen van de wacht. Ongeveer 1/6 van de wijkraadsleden is ermee opgehouden.

Wijk- en dorpsraden worstelen soms met zichzelf. Het is niet eenvoudig om een goed team te zijn en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor het team.

Wijk- en dorpsraden functioneren pas als er een stevige en warme relatie is met bewoners, organisaties en ondernemers in hun wijk of dorp. Voor veel wijk- en dorpsraden is zichtbaar en vindbaar zijn nog geen vanzelfsprekendheid.

Wijk- en dorpsraden die niet als team functioneren of onvoldoende kritisch en proactief zijn, worden niet serieus genomen door de gemeente Rotterdam.

Wijk- en dorpsraden voelen zich gesteund door de gebiedsorganisatie. De rest van het apparaat zien ze vaak als tegenstander.

Het wijkakkoord is politiek relevant. Daarmee heeft het kracht. Tegelijkertijd is het een sturend middel dat weinig ruimte laat voor eigen invulling.

Er wordt veel over Wijk aan Zet gesproken maar minder geïnvesteerd in het daadwerkelijk versterken van de wijk- en dorpsraden in de praktijk.

Wijk- en dorpsraden weten niet te handelen wanneer er sprake is van ongewenste omgangsvormen, discriminatie of pesten.

De wijkraadcoördinator wordt door de wijk- en dorpsraden gezien als de belangrijkste steunpilaar en zouden het liefst één wijkraadcoördinator voor zichzelf willen.

Er bestaat vrijheid voor wijk- en dorpsraden om een eigen beeldmerk te ontwikkelen. Veel wijkraden hebben een gemeente-achtig logo (groen/wit, soms met de R dichtbij). Daarmee wekken ze de indruk onderdeel te zijn van de gemeente Rotterdam wat de afstand tot Rotterdammers in stand kan houden.

De wijkmanager heeft een stevige rol met betrekking tot het wijkakkoord. Het is aan de wijkmanager of hij/zij ruimte voor de wijkraad maakt of meer inkadert.

Wijk- en dorpsraden voelen zich serieus genomen als het bestuur (wethouders en burgemeester) geïnteresseerd is en de tijd neemt om te ervaren wat er in de wijk toe doet.

Wijk- en dorpsraden willen meer eigen regie en gehoord worden. Ze vragen meer commitment van de gemeente.

Wijk- en dorpsraden voelen zich serieus genomen als ze kunnen werken met een gemeente die open staat en geen zaken doet achter gesloten deuren.

Ogen en oren van de wijk laat zich lastig combineren met "erop toezien dat participatie goed gebeurt".

Wijk- en dorpsraden zijn vanaf het begin van hun installatie niet allemaal even sterk ondersteund. Ook waren de spelregels pas laat voor handen. Het inwerkprogramma was kort en misschien te vrijblijvend.

Ambtenaren schuiven afspraken met wijkraden vaak op de lange baan.

Veel wijk- en dorpsraden raken gedemotiveerd om hun taken als wijkraad uit te voeren door drempels die zij ervaren vanuit de gemeente.

Betrokkenen hebben geen éénduidige opvatting over de rollen en taken van wijk- en dorpsraden.

Wijk- en dorpsraden zijn onderdeel van gesprek in de gemeenteraad maar kunnen ook een politieke speelbal worden.

Wijk- en dorpsraden willen worden betrokken op de grotere, strategische dossiers zoals Koers op Zuid en het openbaar vervoer. Echter worden ze juist op deze zaken laat geïnformeerd en soms tegen elkaar uitgespeeld.

Het instrumentarium voor de wijk- en dorpsraden is beperkt. Het belangrijkste instrument is het wijkakkoord. Veel wijkraden hebben behoefte aan meer instrumenten om hun werk te doen.

De samenwerking met het wijkMT wordt verschillend beleefd. Soms weten leden van het wijkMT zelf niet goed wat de bedoeling is.

Er zijn weinig wijk- en dorpsraden die de koers van de gemeente Rotterdam verlegd hebben.

De gemeente weet onvoldoende te bemiddelen tussen wijk- en dorpsraden die niet met elkaar overweg kunnen.

Volgens de spelregels beoordelen wijk- en dorpsraden of een actie vanuit het jaaractieplan door de gemeente is uitgevoerd. In de praktijk wordt het overzicht van gedane acties gemaakt door ambtenaren.

Een (rayon-)directeur die betrokken en behulpzaam is bij de wijk- of dorpsraad wordt door wijk- en dorpsraadsleden als prettig en belangrijk ervaren.

Het is waardevol als wijk- en dorpsraadsleden lokale kennis en signalen bij de gemeenteraad brengen.

Veel wijk- en dorpsraden vinden het lastig om belangen van de wijk of het dorp goed af te wegen.

Wijk- en dorpsraden vinden het goed dat ze een rol kunnen spelen bij de toekenning van subsidies voor bewonersinitiatieven.

De wens om Wijk aan Zet te laten slagen is er, maar de dominantie van de grote en voor velen vaak ondoordringbare Gemeente Rotterdam weerhoudt het werken vanuit de behoefte van wijken en dorpen. De reis langs een aantal wijk- en dorpsraden toont het eerste gezicht versus de realiteit. Ja, we zien de goede voorbeelden maar ook de pijnlijke schaduwzijden waar enthousiaste wijk- en dorpsraadsliden, en bevlogen collega's, regelmatig mee te maken hebben. Er is dus werk aan de winkel, en daarbij moeten de wijk- en dorpsraden zelf centraal staan.

De gewenste situatie:

Van alleen "voor" de bühne, naar

Hoe?

Door wijk- en dorpsraden, ofwel Rotterdammers, écht serieus te nemen. Uiteindelijk willen zij simpelweg impact maken voor hun eigen wijk of dorp.

Daarom sluiten we af met aanbevelingen en concrete actiepunten.

Aanbevelingen

Stel een **ACTIE-TEAM** samen waarbij een aantal enthousiaste democratische experts en strategen zich samen met wijk- en dorpsraadsleden gaan bezig houden met het versterken van de wijk- en dorpsraden ter invulling en aanvulling op de suggesties in dit project. Denk hierbij niet alleen aan de usual suspects, maar ook de bevlogen collega's uit de gebieden. Breng hierbij alle inzichten vanuit de verschillende sprints, onderzoeken en rapportages die er al liggen samen. Er is namelijk genoeg informatie beschikbaar. Werk vanuit positiviteit en succesvolle voorbeelden. De volgende stap is niet lullen, maar poetsen! Het advies is om op een duurzame manier binnen de volgende lijnen te gaan knallen, maken, testen en uitproberen:

1. Faciliteer wijk- en dorpsraadsleden om elkaar zelf te inspireren en van elkaar te leren.
2. Ondersteun wijk- en dorpsraden in het ontwikkelen van hun eigen karakter en zelfstandigheid.
3. Wees wakend op openheid over onze processen.
4. Maak de ambtelijke organisatie wijk(raad)proof.
5. Help bestuurders en gemeenteraadsleden om een sterke relatie met wijk- en dorpsraadsleden op te bouwen en onderhouden.

Nog even een opsomming van een aantal zaken die we vooral moeten voorkomen ...

Ambtenaren die tijd en input vragen van een wijk- of dorpsraad terwijl ze al weten dat ze toch niks kunnen veranderen; wijkmanagers die geen ruimte geven aan een wijk- of dorpsraad; overbelasting van wijkraadcoördinatoren door toewijzing van meer dan twee wijk- of dorpsraden; doorgaan met het kleur labelen van acties zonder de verduidelijking van besluitvorming; wéér nieuwe bestuursmodellen invoeren; uniforme wijktegels die niet aansluiten op behoeftes van een specifieke wijk- of dorpsraad; wijk- en dorpsraadsleden die optreden als verlengstuk van de gemeente Rotterdam; bestuurders die geen, veel te laat of niet echt antwoord geven op brieven en adviezen vanuit wijk- en dorpsraden; politieke partijen die wijkraden enkel gebruiken als speelbal; wijk- en dorpsraadsleden die elkaar de tent uitvechten; beloftes doen die we niet kunnen waarmaken.

Nee, niet de standaard maar deze gebeuren helaas nog te vaak en helpen niet bij de bedoeling van Wijk aan Zet. Het toont de tegenstrijdigheid van ja zeggen maar het niet kunnen waarmaken. En dat willen we natuurlijk niet want: mooie praktijken moeten we koesteren en vermenigvuldigen!

DUS: concrete acties die we op korte en soms lange termijn kunnen ondernemen.

Informatie, begeleiding en ondersteuning

Als de wijk- of dorpsraad goed ondersteund wordt en geïnformeerd is over de spelregels.

Breng de wijk- en dorpsraden meer in positie:

- Maak een duidelijk, beknopt en creatief handboek in samenwerking met wijk- en dorpsraden: hoe werkt het spel en wat zijn de spelregels.
- Faciliteer conferenties voor wijk- en dorpsraden om elkaar te kunnen inspireren en ervaringen uit te wisselen.
- Investeer in een platform voor wijk- en dorpsraadsliden vergelijkbaar met RIO om hun netwerk te vergroten en kennis of informatie met elkaar te delen.
- Maak een toegankelijk en duidelijk overzicht voor wijk- en dorpsraden over belangrijke momenten in het politieke jaar zoals de begroting en de voorjaarsnota en geef hun tools om die te kunnen begrijpen.
- Ontwikkel een maatwerk programma voor wijk- en dorpsraden: biedt trainingen en workshops naar behoefte om hun kennis over het politieke speelveld, lokale democratie en creatieve co-creatie te vergroten.
- Zorg voor een leger aan bevlogen collega's die als ambassadeur af en toe de wijk- of dorpsraad helpt, aanmoedigt en aanjaagt.
- Geef meer erkenning aan de wijk- en dorpsraden voor zaken die goed gaan: zet ze in de spotlight, geef schouderklopjes, nodig ze uit voor leuke activiteiten.

Breng stakeholders in de gebiedsorganisatie meer in positie door te investeren in de ambtelijke organisatie rondom de wijk- of dorpsraad:

- Organiseer inspiratiesessies voor en met wijkraadcoördinatoren als vervolg op het inwerkprogramma, met een vergelijkbare invulling zoals het traineeprogramma. Zet persoonlijke ontwikkeling naar eigen behoefte, intervisie en uitwisselingsmomenten, structurele koffie-uurtjes en Rotterdamkunde hierbij centraal.
- Geef een wijkraadcoördinator niet meer dan twee wijk- of dorpsraden.
- Zorg voor een stevig team van collega's die hun functie als wijkraadcoördinator combineren met ander werk zodat zij specifiek hun eigen ervaringen met elkaar kunnen delen.
- Faciliteer intervisies tussen wijkmanagers en het wijkMT en gebruik daarbij dit project om aan de hand van casussen aan oplossingen te werken.
- Zorg ervoor dat leden van het wijkMT vanuit hun cluster voldoende tijd en middelen ontvangen om hun taak als lid uit te voeren: geef het wijkMT vertrouwen en mandaat zodat zij op bepaalde thema's sneller beslissingen kunnen maken om acties op te pakken. Voer daarvoor de benodigde gesprekken binnen de regiegroep en maak eerlijke afspraken.
- Investeer als (rayon-)directeur in de relatie met het gebiedsteam en de wijk- of dorpsraad: ga langs of laat iets van je horen, luister, wees behulpzaam, faciliteer en ondersteun, complimenteer.

Samenwerking

Als de wijk- of dorpsraad als team opereert.

- Geef de wijk- en dorpsraden voldoende tijd en middelen om te kunnen investeren in hun team en een groepsgevoel te onderhouden. De rol van de wijkraadcoördinator is hierbij cruciaal als verbindende schakel.
 - Dat betekent voor nu: stop met over bevragen (rapportages, jaaractieplannen) en maak ruimte om regelmatig aan teambuilding te kunnen doen en motiveer als wijkraadcoördinator de wijk- of dorpsraad om samen op te trekken.
 - Dat betekent voor een nieuwe bestuursperiode: voer niet gelijk de druk op om binnen korte tijd al een wijkakkoord op te leveren. Geef capaciteit en prioriteit om elkaar te leren kennen en een gezamenlijke visie te bouwen.
- Maak mogelijkheden voor (externe) coaching bekend en beschikbaar. Stuur hier ook op aan bij signalen van samenwerkingen die niet goed verlopen.
- Betrek het inclusiviteitspanel of experts op het gebied van (bestuurlijke) integriteit om de samenwerking tussen wijk- en dorpsraadsleden te verbeteren zodat pesten, discriminatie en ongewenste omgangsvormen geen vrij spel krijgen.
- Stel een extern vertrouwenspersoon aan waar wijk- en dorpsraadsleden zich kunnen melden.
- Geef bepaalde groepen (zoals bijvoorbeeld de jonge of gelote leden) extra aandacht en biedt passende inspiratie en ondersteuning voor hen. Ook op plekken waar het niet goed lijkt te gaan, is juist meer aandacht nodig.
- Voer exitgesprekken met wijk- en dorpsraadsleden die ermee stoppen om inzicht te krijgen in de beweegredenen voor het terugtrekken. Blijf dit monitoren.
- Stimuleer de intrinsieke motivatie van individuele wijk- en dorpsraadsleden: onderzoek en investeer in maatregelen om hun gevoel van competentie, autonomie, en behoren tot een groep te versterken.

Autonoom functioneren

Als de wijk- of dorpsraad een eigen geluid maakt en onafhankelijk van de gemeente opereert.

- Bouw een netwerk aan ambassadeurs om te vieren dat de wijk- en dorpsraden er zijn. Laat hen de wijk- en dorpsraden ook coachen op het versterken van hun autonome positie en het tonen van een gezonde dosis lef.
- Faciliteer een conferentie onder regie van de wijk- en dorpsraden zelf. Geef hierbij de ruimte aan de strategieclub van wijkraadvoorzitters.
- Laat de wijkraadcoördinator en de wijkmanager de wijk- en dorpsraden uitdagen om in hun eigen toon en taal te laten zien waar ze voor staan. Met of zonder het gebruik van een wijkvisie en een wijkakkoord.
- Voer wijk- en dorp specifieke interventies uit om te zien wat een wijk- en dorpsraad, maar ook de wijkraadcoördinator, nodig hebben bij het versterken van hun autonome status.
- Geef training aan wijkmanagers over de wenselijke invulling van hun rol ten opzichte van de wijk- of dorpsraad en maak hun bewust van hun dominante positie. Soms komt dat ten goede van de autonomie van de wijk- of dorpsraad, maar soms staat het ook in de weg.

Verbinding maken

Als de wijk- of dorpsraad in verbinding staat met de bewoners, organisaties en ondernemers uit de wijk.

4

- Koppel een communicatie collega aan een wijk- of dorpsraad en zorg dat hij/zij samen de communicatie in de wijk verbetert. Dit naar behoefte en invulling van de wijk- of dorpsraad zelf, waarbij de collega dient als adviseur om de wijk- of dorpsraad daarin zo goed mogelijk te faciliteren.
- Help wijkraden met het beter vindbaar zijn voor de wijk: wijk- en dorpsraden hebben daar zelf ideeën over.
- Vermijd uniforme maatregelen of quota om aan participatie en co-creatie te voldoen en laat de wijk- of dorpsraad aansluiten bij de leefwereld van bewoners. Het kan ook goed zijn voor een wijk- of dorpsraad om zich langere tijd bezig te houden met één specifiek vraagstuk dat speelt in de wijk en daar resultaat op te boeken, voordat er 45 acties aangevraagd worden.
- Maak een scheurkalender voor en door wijk- en dorpsraadsleden met successen ter inspiratie om te verbinden met hun wijk of dorp.
- Verzin een andere invulling voor het beloningssysteem dat wijk- en dorpsraadsleden nu hebben. Motiveer hun om tijd met bewoners, organisaties en ondernemers te besteden in plaats van reguliere vergaderingen.

Belangenbehartiging

Als de wijk- of dorpsraad invloed heeft op de koers van de gemeente Rotterdam.

5

- Ontwikkel een gereedschapskist ter inspiratie met verschillende instrumenten om belangen te behartigen. Het schrijven van brieven of adviezen is slechts één manier om te lobbyen.
- Maak zichtbaar hoe het in de black box werkt: vorm besluiten op een transparante manier en laat daarbij duidelijk zien wat de rol van een wijk- of dorpsraad is. Help collega's van clusters om eerlijk te zijn. Laat lastige verhalen of pijnlijke beslissingen vertellen door bestuurders of directeurs.
- Ontmoeting van gemeenteraad en wijk- en dorpsraden wordt door beide partijen gewaardeerd. Faciliteer dit samen met de griffie op een manier die passend is. Dat kan in de wijk en op de Coolsingel.
- Laat weten aan het gebiedsteam dat het goed is om het team van de wethouder te kennen zodat zij bezoeken en ontmoetingen van te voren kunnen door bespreken.
- Het wijkwethouderschap is een goed instrument ter versterking van de wijk- en dorpsraden. Wijkwethouders zijn vooral van betekenis als ze nieuwsgierig en zonder eigen agenda regelmatig contact hebben met de wijk- of dorpsraad. Zorg ervoor dat wijkwethouders ervaren wat er aan de hand is in hun wijk. Motiveer hen om zich te laten leiden door de wijk- of dorpsraad en een relatie te onderhouden: zoek contact, betrek, en complimenteer.
- Zie er op toe dat brieven vanuit collegeleden of de ambtelijke organisatie duidelijk zijn. Bellen of langs gaan is vaak ook een goede manier om iets uit te leggen.

En nu?

Hoewel de sprint is gelopen, is het project om de wijk- en dorpsraden te versterken niet af. Ook zal het in de komende jaren niet af komen. Het proces om onze wijk- en dorpsraden te versterken heeft namelijk tijd nodig. Dat is logisch bij nieuwe ontwikkelingen. Dat betekent niet dat we nu geen actie hoeven ondernemen. We weten wat ons te doen staat. Breng de Wijken en dorpen echt aan Zet: gun, faciliteer, moedig aan, help, vier en ondersteun.

Tijdens de sprint is zoveel mogelijk geluisterd naar de praktijk. Het uitgangspunt bleef: wat vinden wijk- en dorpsraadsleden er zelf van? Zie dit boek als een leidraad, maar blijf vooral luisteren naar de behoeften en ideeën van onze wijk- en dorpsraden. Zij weten heel goed wat ze nodig hebben.

Van ons als organisatie vraagt dat om af en toe de spiegel voor te houden en terug te denken aan de bedoeling van onze wijk- en dorpsraden.

Rotterdamers
krijgen meer te zeggen
over hun wijk.

